

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za kulturo, znanost, šolstvo in šport

Številka: 060-08-10/2019/10
Ljubljana, 18. 10. 2019

PREDLOG

ZAPISNIK

18. seje Komisije Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport, ki je bila 9. 10. 2019 v sobi 212/II, Šubičeva 4, Ljubljana.

Seja se je začela ob 11.00 in končala ob 13.36.

Prisotni:

- predsednik: Branimir Štrukelj
- podpredsednik: Bojan Režun
- člani: Dejan Crnek, Rajko Fajt, dr. Matjaž Gams, Tone Hrovat, Janoš Kern, dr. Branka Kalenič Ramšak in Matjaž Švagan.

Odsoten: mag. Miroslav Ribič.

Ostali prisotni: Zoran Poznič, Jadranka Plut, Magda Stražišar, Metka Šošterič, Silvester Gabršček in Vida Koporc Sedej (MK), Maja Mihelič Debeljak (MIZŠ), Tanja Dular (MDDSZ), Mitja Šuštar (Glosa), Tadej Meserko in Inga Remeta (Asociacija), Mladen Veršič (ZDGNS), Mojca Korenjak (tolmačka za znakovni jezik), dr. Breda Činč Juhant (Prirodoslovni muzej Slovenije).

Predlog dnevnega reda:

1. Potrditev zapisnika 17. redne seje komisije
2. Predlog Zakona o zagotavljanju sredstev za določene nujne programe Republike Slovenije v kulturi (ZZSDNPK), EPA 778-VIII – prva obravnava
3. Poročilo o izvajanju akcijskih načrtov za jezikovno izobraževanje in za jezikovno opremljenost, sprejetih na podlagi Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, za leto 2018, EPA 677-VIII
4. Zaključki posveta Znakovni jezik za vse

Predlog razširitve: Pobuda člana komisije Janoša Kerna za obravnavo odprtih pism kulturnih organizacij in Glose v zvezi s proračunom za leti 2020 in 2021.

Predlog razširitve je bil sprejet soglasno

60
LET
STAVBE

Predlog dopoljenega dnevnega reda:

1. Potrditev zapisnika 17. redne seje komisije
2. Predlog Zakona o zagotavljanju sredstev za določene nujne programe Republike Slovenije v kulturi (ZZSDNPK), EPA 778-VIII – prva obravnava
3. Poročilo o izvajanju akcijskih načrtov za jezikovno izobraževanje in za jezikovno opremljenost, sprejetih na podlagi Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, za leto 2018, EPA 677-VIII
4. Zaključki posveta Znakovni jezik za vse
5. Pobuda člana komisije Janoša Kerna za obravnavo odprtih pisem kulturnih organizacij in Glose v zvezi s proračunom za leti 2020 in 2021.

Dopolnjen dnevni red je bil sprejet soglasno.

AD 1)

Zapiski 17. redne seje komisije je bil potrjen.

AD 2)

Komisija je obravnavala Predlog Zakona o zagotavljanju sredstev za določene nujne programe Republike Slovenije v kulturi (ZZSDNPK), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predlagala Vlada. V času obravnave je bil predlog zakona že v drugi obravnavi.

Predlagani zakon opredeljuje ukrepe in instrumente za zagotovitev nadaljnega razvoja na področju kulture, dostopnost do kulturnih dobrin, finančno izvedbo nujnih programov v kulturi in konkurenčnost slovenskega jezika v digitalnem okolju. Določa sedem stebrov oz. področij in programov skrbi za kulturo dediščino, in sicer so to sanacija najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov, ureditev osnovnih prostorskih pogojev in nakup opreme za javne zavode s področja kulture, podpora razvoju sodobnih knjižničnih storitev v potujočih knjižnicah, ohranjanje in obnova najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske, glasbene, baletne in plesne dediščine in digitalizacija kulturne dediščine, gradnja najbolj ogroženih gradnikov infrastrukture za slovenski jezik v digitalnem okolju, zagotavljanje najnujnejših prostorskih pogojev in opreme za razvoj ljubiteljske kulture po lokalnih skupnostih in mladinske kulturne dejavnosti in odkupi predmetov kulturne dediščine in sodobne umetnosti. Predlagani zakon sledi večletnim prizadevanjem za enakomeren razvoj na tem področju. Ocenjena vrednost za uresničitev programov, zajetih v predlogu zakona, znaša 122,6 milijona evrov, ki bodo zagotovljeni v obdobju od leta 2021 do 2027 iz proračunskih in drugih javnofinančnih sredstev. Komisija je pri tem izpostavila pomen vlaganja v kulturne dejavnosti, ki ima multiplikativne učinke in so dolgoročna naložba v prihodnost države in razvoja celotne družbe. Po podatkih Statističnega urada je bila skupna dodana bruto vrednost kulturnih dejavnosti od leta 2009 do leta 2014 v povprečju višja od milijarde evrov oz. vsaj 3 % BDP.

Komisija je opozorila na zaskrbljujoče dejstvo, da je vsebina zakona nastajala več let: poslanski predlog zakona iz leta 2015 za Vlado ni bil sprejemljiv, predlog Ministrstva za kulturo leto kasneje pa ni dobil podpore Ministrstva za finance. Od leta 2009 so se integralna proračunska sredstva na področju investicij v obnovo kulturnih spomenikov zmanjšala kar za 50 %; proračunski delež za kulturo pa se je iz 2,2 % leta 2009 zmanjšal že na 1,57 %, leta 2019 pa znaša 1,68 %. Od leta 2009 Ministrstvo za kulturo zaradi javnofinančnih razlogov ni namenjalo več sredstev za nujno investicijsko vzdrževanje javne kulturne infrastrukture.

Komisija je ocenila, da so sredstva za obnovo in s tem ohranjanje kulturne dediščine nujna. Stanje je zaskrbljujoče in kaže na povsem neodgovoren odnos države do lastne kulturne dediščine. Država temu področju do zdaj ni pristopala sistemsko in ni zagotovila stabilnega financiranja znotraj integralnega dela proračuna. Nevzdrževanje kulturne dediščine – kulturnih spomenikov in infrastrukture je povzročilo veliko škodo, ki dolgoročno zaradi povečevanja vrednosti investicij pravzaprav onemogoča njeno ohranitev. Pri tem je komisija izpostavila, da bodo nova zakonska sredstva morebiti zadostovala le za popravilo škode, ministrstvo pa bi moralo že pripravljati strategijo, kako zagotoviti stabilnejša finančna sredstva v prihodnjih proračunih za programe v smeri ohranitve in krepitve vseh kulturnih dejavnosti.

Kot je predlagatelj v predstavitvi predloga zakona posebej izpostavil, je posebna skrb namenjena tudi podpori razvoja sodobnih knjižničarskih storitev v potujočih knjižnicah in skrbi za slovensko knjigo, ki združuje in kultivira celotno družbo. Knjiga je ena od središč kulturnega ustvarjanja in omogoča opolnomočenje svojih bralcev z različnimi kompetencami. Glede na raziskave bralna pismenost pada predvsem zaradi neselektivnega vdora tujejezičnih tehnologij, zato je pomembna ohranitev tradicionalnih pristopov do knjige. Ker se nekatere, zlasti manjše, knjižnice zaradi ekonomskih razlogov zapirajo, so bibliobusi sodobnejši način, kako knjigo približati bralcem. Posebej je omenil tudi dodatna finančna sredstva za digitalizacijo glasbene in filmske produkcije - avdiovizualne dediščine, ki zaradi odsotnosti finančnih sredstev izginja. Komisija je pri tem izpostavila občutljivost slovenskega jezika, ki je ob hitri komunikacijski digitalizaciji zaradi svoje majhnosti glede na število govorcev, ogrožen v svoji rabi na spletu in v različnih računalniških komunikacijskih jezikovnih aplikacijah. Zato mora država nameniti bolj sistematično skrb oz. finančno podporo konkurenčnosti slovenskega jezika v digitalnem okolju.

Predlagatelj je izpostavil, da kljub povečanju proračuna, za projekte in programe ostane le 12 % proračuna, ostalo je namenjeno plačam in izpolnjevanju drugih zakonskih obveznosti. Obravnavani predlog zakona bo zato sprostil sredstva tudi za druge projekte, ki jim do zdaj ni bilo namenjeno dovolj pozornosti. Cilji pristojnega ministrstva se bodo lahko uresničevali le, če bo kulturno ministrstvo postalo prednostna os v novi evropski finančni perspektivi 2020–2027 oz. bo vključeno v delež črpanja teh sredstev, za katera je odgovorna Služba vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko.

Komisija se je seznanila tudi z mnenjem Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in Interesno skupino lokalnih interesov, ki sta opozorili, da občine zaradi finančne podhranjenosti v preteklosti kljub številnim prizadevanjem niso zmogle zadovoljivo skrbeti za ohranjanje kulturne dediščine. Predlog zakona sicer prinaša dodatna sredstva tudi za občine, vendar bi morale biti občine upravičene do večjega deleža sofinanciranja obnove najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov kot pravne oz. fizične osebe. Ta delež bi moral biti sorazmeren predvidenim sredstvom, ki so namenjena financiranju kulturnih spomenikov v lasti države. Komisija in interesna skupina menita, da bi se morala višina sofinanciranja ureditve osnovnih prostorskih pogojev in nakupa opreme za javne zavode, katerih ustanoviteljica je lokalna skupnost, povečati vsaj na tretjino deleža sredstev za javne zavode s področja kulture.

Komisija je k temu dodala vprašanje statusnega odnosa med razglasitvijo kulturne dediščine za kulturni spomenik državnega ali lokalnega pomena ter njenim lastništvom. Razglasitev pomeni tudi prevzeti skrbi za to kulturno dediščino – kulturni spomenik. Občine in zasebniki, ki so tudi lastniki teh objektov, nimajo zadostnih finančnih sredstev za njihovo obnovo, obenem pa mora lastnik za tak poseg pridobiti tudi kulturnovarstveno soglasje in izpolnjevati kulturnovarstvene pogoje. Občinam je tudi v interesu, da bi tem

objektom dodala nove, sodobne vsebine, zanimive za širšo skupnost in ki bi tudi sledile razvojnim načrtom občine. Status nepremičninske dediščine, proglašene za kulturni spomenik, pa takšne načrte pogosto omejuje. Komisija se je ob tem seznanila z načrti pristojnega ministrstva glede nove strategije varovanja kulturne dediščine, obenem pa se strokovno revidira register kulturnih spomenikov, katere nepremičnine še izpolnjujejo pogoje za ohranitev statusa kulturnega spomenika.

Komisija je sprejela naslednje s k l e p e:

1. Komisija predlog zakona podpira. ZA je glasovalo 9 članov, nihče PROTI.
2. Komisija na podlagi razprave posebej opozarja na nujnost sprejema predloga zakona in hkrati opozorila na kontradiktornost namena in nujnosti zakona s pogojevanjem načrtovanih finančnih sredstev z javnofinančnimi zmožnostmi. Predlaga, da se v drugem odstavku 3. člena predloga zakona črta besedilo »v skladu z javnofinančnimi zmožnostmi in prioritetaми«. Komisija ocenjuje, da so zakonski ukrepi smiselni in učinkoviti le z uresničevanjem sprejetih zavez, ki so v tem primeru korektno dolgoročno finančno načrtovane, zato mora postati sprejet zakon pravna obveznost in integralen del vseh prihodnjih proračunskih dokumentov. ZA je glasovalo 9 članov, nihče PROTI.
3. Komisija predlaga, da se predlog zakona uvrsti na dnevni red oktobrske seje Državnega sveta. ZA je glasovalo 9 članov, nihče PROTI.

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Branimir Štrukelj.

AD 3)

Komisija je obravnavala Poročilo o izvajanju akcijskih načrtov za jezikovno izobraževanje in za jezikovno opremljenost, sprejetih na podlagi Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, za leto 2018, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predlagala Vlada.

Predlagatelj je v poročilu, ki ga je pripravila Medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije, predstavil številne ukrepe s področja jezikovnega izobraževanja, ki so sistemsko umeščeni in se izvajajo kot redna dejavnost pristojnega ministrstva in javnih zavodov, in se kontinuirano uresničujejo. Eden pozitivnejših premikov pri uresničevanju Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 je razvoj slovenščine kot drugega jezika, povezanega z uspešno integracijo priseljencev v vzgojno-izobraževalni proces ob sprejemanju raznojezičnosti. Pozitiven vpliv pa ima tudi sodelovanje slovenskih strokovnjakov v mednarodnem prostoru (v Evropskem centru za moderne jezike pri Svetu Evrope). Nekateri ukrepi so ostali neuresničeni, ker nacionalni program ob oblikovanju ni bil dovolj usklajen s posameznimi nosilci ukrepov, zlasti pa slabo načrtovani s finančnega vidika. Med pomembnejšimi razlogi za neuresničene ukrepe so posebnost statusa avtonomije univerze, pomanjkanje sredstev in ustreznih kadrov za izvedbo, nefleksibilni finančni in mehanizmi upravljanja glede ukrepov spodbujanja slovenščine v visokem šolstvu in znanosti, zlasti pa pri uresničevanju ukrepov s področja jezikovne opremljenosti. Kot pomemben izziv ostaja krepitev razvoja jezikovne zmožnosti v strokovnem jeziku in izboljšanje položaja slovenščine kot jezika znanosti - pri čemer je pogoj ustrezno financiranje jezikovne ureditve visokega šolstva in znanosti, kar bi zagotavljalo vzpostavitev učinkovitega sistema učenja slovenščine za tuje študente in visokošolske učitelje znotraj posameznih univerz. V obravnavanem obdobju so bili v ospredju ukrepi za izboljšanje bralne pismenosti vseh generacij – od predšolskega, osnovno in srednješolskega obdobja do odrasle dobe –, za

razvoj nacionalne politike pismenosti in temeljnih zmožnosti, strategijo bralne pismenosti, razvoj temeljnih kompetenc odraslih, celovito vključevanje otrok iz drugih jezikovnih okolij, razvoj bralne kulture in povečanje stopnje bralne pismenosti v maternem jeziku med Slovenci v zamejstvu ter spodbuda uporabe knjižnic na obmejnem območju ter prizadevanja za izboljšanje bralne pismenosti v digitalnem okolju.

Komisija je podprla prizadevanje pristojnega ministrstva za uresničevanje ciljev na področju jezikovne politike in opozorila na že izpostavljeno problematiko slabše pismenosti različnih generacij. Zlasti je zaskrbljujoče, da se bralna kultura od otroških let naprej poslabšuje, da je problem slabše pismenosti razviden tudi na nivoju visokega izobraževanja, kjer je nujno opredeliti tudi sorazmernost rabe slovenskega in tujega jezika, saj je tudi slovenščina jezik različnih znanstvenih ved, ki ga je vredno ohranjati in razvijati.

Globalizacija slike in besede slovenščini ne pušča dosti prostora, saj se zaradi znanja tujih jezikov primeroma opuščajo prevodi ali pa so ti v slabi slovenščini. Tudi kakovost jezika v medijih ni pomemben del uredniške politike, ampak je prepuščena piscem in njihovi jezikovni kompetenci, lektorski pregled je prej izjema kot pravilo. Obenem prihajajo nove tehnologije, digitalni in komunikacijski mediji, umetna inteligenca itn., pri čemer slovenska jezikovna politika že zdaj ne sledi obstoječim tehnološkim oz. digitalnim zahtevam, zato je nujen strateški razmislek in multidisciplinarni pristop v jezikovni politiki in vzpostavitev digitalnih virov in tehnologij v slovenskem jeziku. Komisija se je seznanila z načrti ministrstva glede javnega razpisa za digitalizacijo jezika s pomočjo evropskih sredstev, obenem pa se pričakujejo še sredstva po Zakonu o zagotavljanju sredstev za določene nujne programe Republike Slovenije v kulturi pri izboljšanju infrastrukture na področju jezikovne opremljenosti.

Komisija se je zavzela za kontinuirano široko strokovno in javno razpravo o jezikovni politiki na različnih ravneh z različnimi deležniki glede uresničevanja sprejetih ukrepov, obsega zadostnih finančnih sredstev ter usposabljanja za jezikovne veščine oz. opolnomočenja govorcev in piscev v slovenskem jeziku.

Komisija je sprejela naslednja **s k l e p a** :

1. Komisija se je seznanila s poročilom. ZA je glasovalo 7 članov, PROTI ni bil nihče.
2. Komisija podpira kontinuirano razpravo na temo položaja in razvoja slovenskega jezika v Državnem svetu. ZA je glasovalo 7 članov, PROTI ni bil nihče.

Za poročevalca je bil določen član komisije Janoš Kern.

AD 4)

Komisija je obravnavala Zaključke posveta Znakovni jezik za vse, ki sta ga Državni svet in Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije organizirala 23. 5. 2019.

Komisija je sprejela naslednja **s k l e p a** :

1. Komisija se je seznanila zaključki: ZA je glasovalo 7 članov, PROTI ni bil nihče.
2. Komisija predlaga, da zaključke obravnava Državni svet oz, se z njimi seznaniti. ZA je glasovalo 7 članov, PROTI ni bil nihče.

AD 5)

Komisija je obravnavala pobudo člana komisije Janoša Kerna za obravnavo odprtih pisem kulturnih organizacij in Glose v zvezi s proračunom za leti 2020 in 2021 v zvezi s predlogom proračuna.

Komisija je sprejela naslednje **s k l e p e** :

1. Komisija poziva Vlado in Državni zbor, da v skladu z Javnim pismom krovnih organizacij v kulturi in pozivom sindikata Glosa zagotovi dodatna sredstva Ministrstvu za kulturo in njegov proračunski delež izenači z z deležem iz leta 2009, oz. kulturi, skladno s koalicijsko pogodbo, nameni proračunski delež v višini 0,5 odstotka BDP.

Glede na Koalicijski sporazum o sodelovanju v Vladi Republike Slovenije za mandatno obdobje 2018–2022, je povečanje proračunskih sredstev prioriteta ministrstva v tem mandatu, naj bi se proračunski delež za kulturo do leta 2022 povečal na 0,5 % BDP. Komisija opozarja, da v predlogu proračuna ni zaznati resne tendence, da bi proračun za kulturo povečeval, skladno z samimi vladnimi cilji. Obseg financiranja projektov in programov ne zadošča za vse nujne, sploh pa ne za razvojne programe na področju kulture. Predlagana proračunska dokumenta za letih 2020 in 2021 in 2021 z višino sredstev za Ministrstvo za kulturo ne sledijo vladni oz. koalicijski zavezi, ki se nanašajo na izboljšanje položaja nevladnih organizacij, samozaposlenih in drugih posameznikov v kulturi. Kulturniki, samozaposleni v kulturi, že leta z različnimi kampanjami in ob obravnavah proračuna opozarjajo na svoj položaj, ki jim ne zagotavlja ustreznih možnosti za svoje delovanje oz. izražanje svoje ustvarjalnosti, karierno dinamiko, primerljivi socialni in gnotni položaj ter socialno in zdravstveno zavarovanje priznanje delovne dobe, izkušenj, dosežkov (izjemne pokojnine), nagrad in neformalno pridobljenih znanj, za ureditev štipendijske politike itd. Kot je razvidno iz predloga proračuna leto 2020 povišal za 3,5 milijone evrov, toda že leta 2021 pa tudi ponovno zmanjšal. Komisija je ob opomnila, da je od leta 2009 delež v proračunu, ko je bil najvišji in sicer 0,56 odstotka v BDP, vztrajno padel pod 0,4 odstotka. Komisija ocenjuje, da bi moral proračun najmanj doseči ciljno koalicijsko vrednost, kar pa je še vedno premalo, da bi lahko govorili o bistvenem izboljšanju položaja kulture kot cele, saj je tudi treba v obzir vzeti tudi katastrofalen padec sredstev za obnovo kulturne dediščine.

Komisija zato v podporo zaposlenim v kulturi in razvojnim strategijam ter izboljšanju odnosa do slovenske nacionalne kulturne dediščine od odločevalcev pričakuje zavezujoče ukrepe, s katerimi bi dosegli pozitivni razvojni premik za področje celotnega kulturnega področja, vključno z izboljšanje pogojev dela za samostojne ustvarjalce.

Za poročevalca na Komisiji za gospodarstvo, obrt, turizem in finance je bil določen državni svetnik Janoš Kern.

2. Komisija poziva predsednika Vlade, da javno odgovori na javni pismi.

3. Komisija poziva ministra za kulturo, da čim prej pripravi dokument z rešitvami problematike samozaposlenih.

ZA je glasovalo 6 članov, PROTI ni bil nihče.

Mag. Damijana Zelnik, l.r.
sekretarka

Branimir Štrukelj, l.r.
predsednik